

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระเรื่องการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างของโรงเรียน
วชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
1.) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างของโรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่
และ 2.) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างของ
โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัด
เชียงใหม่ ได้แก่ ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ 6 คน ผู้เรียนทั่วไป 10 คน ผู้บริหาร 4 คน ครู
16 คน และผู้ปกครอง 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่

1. แบบบันทึกปัญหาของนักเรียนที่ครูพบในชั้นเรียน แบ่งออกเป็น 4 ชุด ได้แก่
 - 1.1 แบบบันทึกปัญหาการเรียนรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนที่ครูพบในชั้นเรียน
 - 1.2 แบบบันทึกปัญหาการเรียนรู้ด้านการเขียนของผู้เรียนที่ครูพบในชั้นเรียน
 - 1.3 แบบบันทึกปัญหาการเรียนรู้ด้านการคิดคำนวณของผู้เรียนที่ครูพบในชั้นเรียน
 - 1.4 แบบบันทึกปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียนที่ครูพบในชั้นเรียน ซึ่งนำไปใช้กับครูใน

การคัดกรองผู้เรียน

2. แบบบันทึกการสนทนากับผู้ปกครองของผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง และผู้เรียนที่มีความ
ต้องการพิเศษ ซึ่งนำไปใช้กับผู้ปกครอง
3. แบบบันทึกประเด็นต่าง ๆ ที่ได้ประชุมระดมแนวคิด การกำหนดแผนดำเนินงานและ
กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งนำไปใช้กับตัวแทนผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง
4. แบบสอบถามความรู้และเจตคติของครูต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมใน
โรงเรียน ซึ่งนำไปใช้กับครู
5. แบบสอบถามความรู้และเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษเรียน
ร่วมในโรงเรียน ซึ่งนำไปใช้กับผู้เรียนทั่วไป
6. แบบสังเกตพฤติกรรมของการปฏิบัติงานของครู (เยี่ยมชั้นเรียน) ซึ่งนำไปใช้กับครู

7. แบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งนำไปใช้กับผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน
ทั่วไป และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบบันทึกการสนทนา แบบบันทึกประเด็น
ต่าง ๆ รวมทั้งแบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการนำมาเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่และเขียนบรรยายเชิง
พรรณนาส่วนข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบบันทึกปัญหาต่าง ๆ และแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดย
ใช้สถิติพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิตของโรงเรียนวชิรวิทย์
จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นใช้โครงสร้างชีวิตเป็นกรอบในการดำเนินงานรวม 4 ด้านสามารถสรุปผล
การศึกษาได้ดังนี้

ด้านผู้เรียน (S : Students)

ก่อนทำการศึกษาโรงเรียนยังไม่ได้มีการคัดกรองปัญหาด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนและได้รับ
ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนเต็มเวลา ซึ่งโรงเรียนยังไม่มีเตรียมความ
พร้อมในด้านวิชาการ อารมณ์และสังคม และการช่วยเหลือตนเองสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการ
พิเศษ รวมทั้งผู้เรียนทั่วไปก็ขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่สามารถช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อเพื่อนที่มี
ความต้องการพิเศษได้อย่างถูกต้อง

หลังจากมีการคัดกรองปัญหาด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยการใช้แบบบันทึกปัญหาของ
ผู้เรียนที่ครูพบในชั้นเรียน ได้พบปัญหาซึ่งแตกต่างกันไป จึงได้ดำเนินการจัดให้ความรู้แก่ผู้เรียนใน
การดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียน รวมทั้งเตรียมผู้เรียนที่มีความ
ต้องการพิเศษในการช่วยเหลือตนเอง ทางด้านวิชาการ อารมณ์และสังคมแล้ว ผลการดำเนินงานพบว่า
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (โสภณ คำปาเชื้อ, 2550) คือมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมความ
พร้อมด้านวิชาการด้านอารมณ์ ด้านสังคม ระบบเพื่อนช่วยเหลือในในห้องเรียนให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ใน
ห้องเรียนมีความตระหนักในการช่วยเหลือ และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อเพื่อนที่มี
ความต้องการพิเศษ มีการสอนทักษะการช่วยเหลือเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษแก่ผู้เรียนในชั้น
เรียนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการแนะนำชี้แจงเป็นพิเศษใน
การช่วยเหลือตนเองซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิต (SEAT
Framework)

ด้านสภาพแวดล้อม (E : Environment)

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระนี้เน้นการศึกษาสภาพแวดล้อมในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ก่อนทำการศึกษานักศึกษาที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของผู้เรียนที่มีความต้องพิเศษ ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู รวมถึงบุคลากรสนับสนุนทางการศึกษาในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจไม่สามารถช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกต้อง ปัญหาที่สำคัญยิ่ง ก็คือ บางรายผู้ปกครองไม่สามารถยอมรับความบกพร่องและข้อจำกัดในตัวผู้เรียนได้ ทั้งยังไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือผู้เรียนเท่าที่ควร

หลังจากได้เชิญผู้ปกครองให้มารับทราบปัญหาและข้อจำกัดที่พบของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงซึ่งต่อมาได้มีการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายต่าง ๆ ตัวแทนครู และผู้ปกครอง เพื่อระดมแนวคิดในการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง (กำหนดแผนการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ) พบว่าด้านผู้บริหารมีความตระหนัก และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ดังจะเห็นได้จากการจัดอบรม ให้ความรู้ทางด้านการศึกษาพิเศษแก่คณะครู และบุคลากรสนับสนุนทางการศึกษา มีการประชุมชี้แจงนโยบายการจัดการเรียนร่วมสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบซึ่งได้สอดคล้องกับ (สมเกตุ อุทโยธา, 2550) ที่พบว่านอกจากนี้บุคลากรที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมก็มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความเข้าใจ และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในระดับปานกลาง

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) : เทคนิคการสอนและการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม

ก่อนทำการศึกษาคูและผู้บริหาร ไม่ทราบถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียน หลังจากมีการให้ความรู้เรื่องการคัดกรองผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษแก่ครู มีการเชิญผู้ปกครองให้มารับทราบปัญหาและข้อจำกัดที่พบของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงซึ่งต่อมาได้มีการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายต่าง ๆ ตัวแทนครู และผู้ปกครอง เพื่อระดมแนวคิดในการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง (กำหนดแผนการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งมีการจัดให้ความรู้แก่ครู ผู้เรียนทั่วไป และผู้เรียนที่มีความต้องการจำพิเศษ ตลอดจนมีการตรวจเยี่ยมชั้น พบว่า ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนการสอนที่

หลากหลาย สอนจากง่ายไปยาก โดยใช้เทคนิคการสอน ได้แก่ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และ กิจกรรมช่วยสอนการบ้านและอ่านหนังสือให้ลูกฟัง รวมทั้งได้มีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม ได้แก่ กิจกรรมสอนเสริมตอนเย็น และกิจกรรมห้องเรียนพิเศษ

ด้านเครื่องมือ (T : Tools) : นโยบายและทิศทางการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนร่วม

ก่อนทำการศึกษาโรงเรียนยังไม่มีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียน

หลังจากการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานให้ครูและบุคลากรสนับสนุนทางการศึกษาในโรงเรียน โดยในการรับผู้เรียนเข้ามาศึกษาในภาคเรียนต่อมา โรงเรียนได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและคณะ เป็นผู้คัดเลือกสอบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและผู้เรียนก่อนการสมัครเรียน เพื่อเป็นการคัดกรองเบื้องต้นรวมถึงโรงเรียนได้มีการสนับสนุน โดยการจัดสรรงบประมาณส่งเสริมให้บุคลากรครูได้ไปทำการอบรมสัมมนาเรื่องผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และในบางโอกาส เช่น ในการประชุมประจำเดือนของครู หรือการรับผลคะแนนสอบของผู้เรียน โรงเรียนได้เชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้แก่ครู ผู้ปกครอง ในเรื่องการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่ยังไม่มีการผลิตสื่อ หรือวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

อภิปรายผล

ผู้ศึกษาขออภิปรายผลจากการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ของการจัดการเรียนร่วม รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยพบว่า ความสำเร็จของการจัดการเรียนร่วมนั้นขึ้นอยู่กับประเด็นดังต่อไปนี้

ความร่วมมือของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงาน ตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกันค้นหาแนวทางและวางแผนในการแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติและการติดตาม (สุภาพร ชินชัย, 2551) การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศ นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการนี้ เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึก ความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2546) ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม ได้แก่

ผู้บริหาร เป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในโรงเรียนที่จะเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศ การยอมรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือที่มีความบกพร่องเรียนร่วมในโรงเรียน (เบญจ ชลธารันนท์, 2546) พบว่าได้สอดคล้องกับการศึกษาของ สมยศ สุขพัฒน์ธี (2550) เรื่องการศึกษา การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ซึ่งการดำเนินการ พัฒนาบุคลากร ผู้บริหาร โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนและบุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ในทางการศึกษาพิเศษ รวมถึงได้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุมาลา ประเมษฐ์พิสิฐ (2550) ในเรื่อง ความพร้อมของการจัดการเรียนร่วม : กรณีศึกษาบ้านผาขาม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นจุดแรกที่ต้องมีความตระหนัก มีเจตคติที่ดี มีความรู้ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนร่วม มีการวางแผนที่จะพัฒนาบุคลากร ต้องมี ประชุม การอบรม สัมมนา อย่างต่อเนื่องให้เป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้ครู ได้ซึ่งผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตว่าการจัดการเรียนร่วมในบริบทของโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน นั้นต่างกัน ในบริบทของโรงเรียนเอกชนนั้นมีความซับซ้อนมากกว่าในการบริหารจัดการเรียนร่วม ผู้บริหารจะระมัดระวังในการรักษาภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นอันมาก ซึ่ง ภูฟ้า เสวกพันธ์ (2555, หน้า 11) กล่าวว่าผู้บริหารเป็นคนสำคัญในการที่จะยอมรับหรือปฏิเสธผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนแนวความคิดเชิงบวกของผู้นำคือสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับการจัดการศึกษา แบบเรียนร่วมในโรงเรียน

ครู เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดดูแลผู้เรียนรองจากผู้ปกครอง ขณะที่โรงเรียนยังขาดบุคลากรที่จบ การศึกษาพิเศษโดยตรง ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พวงทอง ศรีวิสัย (2544) ที่พบว่า ด้านบุคลากร ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เห็นว่า มีความพร้อมน้อยที่สุด โดยเฉพาะครูทางด้านการศึกษาพิเศษ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าในการจัดการเรียน ร่วมนั้นครูต้องเป็นนักแก้ปัญหาที่ดี การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับ ครูที่ต้องเข้าใจและมีการสอนที่มีประสิทธิภาพและเรียนรู้ที่จะวางกรอบการทำงานแบบร่วมมือกัน กับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน แม้กระทั่งขาดการสนับสนุนจากโรงเรียน ครูก็ต้องสามารถจัด การศึกษาแบบเรียนร่วมในห้องของตนเองแบบส่วนตัวก็ยังได้ บทบาทประการหนึ่งของครูที่เพิ่ม มากขึ้นก็คือ การคัดแยกสภาพความพิการ หรือภาวะที่จะบ่งชี้ว่าจะมีความพิการของผู้เรียนเบื้องต้น ได้ ครูจึงเป็นกุญแจสำคัญยิ่งในการมีส่วนร่วมค้นหา คัดแยกนักเรียน (ภูฟ้า เสวกพันธ์, 2555) แต่ขณะเดียวกันผู้ศึกษาเห็นว่ามีบางเรื่องที่ครูไม่ควรทำ ได้แก่

1. การตัดสินใจ หรือระบุนความพิการของผู้เรียน โดยดูจากอาการหรือสัญญาณบางอย่าง

ซึ่งอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดได้ เช่น ผู้เรียนเขียนช้า ลายมือไม่ดี ผู้เรียนมักจะถูกระบุว่าเป็นผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือผู้เรียนไม่ได้มีปัญหาทางการเรียนรู้ หากแต่เป็นเพราะผู้เรียนมีปัญหาเรื่องสายตา เมื่อได้รับการรักษาและใส่แว่นตาแล้ว อาการเขียนช้าก็ได้รับการแก้ไขและพัฒนา

2. การระบุประเภทความพิการ การตั้งชื่อหรือขนานนามว่าเป็นผู้เรียนพิการกลุ่มต่าง ๆ นั้นมักก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี เป็นเสมือนตราประทับตัวผู้เรียนตลอดไป

3. การสื่อสารกับผู้ปกครองสำคัญมาก ผู้ปกครองต่างทราบ และไม่ต้องการให้ครูมาย้ำบอกในสิ่งที่ผู้ปกครองทราบอยู่แล้ว ฉะนั้นครูควรพูดในสิ่งที่เป็ความหวังในด้านบวก แต่ต้องไม่ให้เกิดความหวังผิด ๆ กล่าวคือ ครูควรรายงานผู้ปกครองว่าผู้เรียนทำอะไรได้บ้าง เทากับการที่จะบอกว่าผู้เรียนทำอะไรไม่ได้ เพื่อที่ครูจะได้ช่วยให้ผู้ปกครองมีความหวัง และเห็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นในเรื่องที่ยังบกพร่องอยู่

ผู้ปกครอง จากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย สังเกตได้จากการที่เมื่อโรงเรียนติดต่อให้ผู้ปกครองมาพบเพื่อรับทราบปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนที่พบจากการใช้แบบคัดกรอง รวมถึงการที่โรงเรียนได้เชิญผู้ปกครองมาประชุมเพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางการช่วยเหลือผู้เรียน จากการสอบถามผู้ปกครองผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและครูที่สอนบุตรหลานของตน เห็นว่าครูมีการติดตามช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่นักเรียน และคาดหวังว่าผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมีพัฒนาการและผลการเรียนที่ดีขึ้น รวมทั้งสามารถเรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างมีความสุขซึ่งได้สอดคล้องกับการศึกษาของ ชิดดาว แสงผล (2550) ที่พบว่า ในการจัดการศึกษาพิเศษผู้ปกครองมีความต้องการทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ด้านวิชาการ ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนมีการเตรียมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วย

อย่างไรก็ตามผู้ปกครองส่วนหนึ่งยังมองว่าการช่วยเหลือผู้เรียนทางด้านวิชาการเป็นเรื่องของทางโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าแท้จริงแล้วการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนนั้นต้องประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับบ้าน จึงจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีอย่างต่อเนื่อง ควรจะมีการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วม คือการให้ผู้ปกครองมีเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน โดยอาจจะให้ผู้ปกครองมาสังเกตผู้เรียนขณะอยู่ในชั้นเรียนบางเวลา วิธีนี้จะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงความเป็นไปในโรงเรียน และเป็นการฝึกฝนผู้ปกครองโดยทางอ้อม ผู้ปกครองสามารถสังเกตวิธีฝึกทักษะที่ครูสอนผู้เรียน และต้องทราบพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังทำให้ผู้ปกครองได้มองเห็นว่ามีลูกของตนเท่านั้นที่มีปัญหา แต่วิธีนี้ควรขออนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนก่อนดำเนินการ เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมา

ผู้เรียน การเตรียมความพร้อมผู้เรียนสำหรับการจัดการเรียนร่วมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเกต อุทโยธา (2550) ที่พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากจะสามารถช่วยเหลือดูแลและเอื้ออาทรต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้สามารถอยู่ร่วมในโรงเรียนและสังคมเดียวกันได้อย่างมีความสุข ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนได้รับการเตรียมความพร้อมจากโรงเรียน และได้รับการเรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจถึงความด้อย หรือความบกพร่องของเพื่อนร่วมห้องในส่วนของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการปรับพฤติกรรม และเพิ่มเติมทักษะที่จำเป็น หรือการเรียนเสริมวิชาการ ครูควรให้ความรู้แก่ผู้เรียนเหล่านี้ก่อนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในชั้นเรียน สิ่งที่เขาหวังว่าจะได้รับจากเพื่อนและครูในชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจกันที่ถูกต้องเหมาะสมให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนและในโรงเรียนต่อไป

ความรู้และเจตคติที่ดีของครู และนักเรียนต่อการจัดการเรียนร่วม

ความรู้และเจตคติของครูมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ จากการศึกษาพบว่าหลังจากครูได้รับความรู้จากการไปศึกษาดูงานและฟังบรรยาย ครูส่วนใหญ่มีความรู้และเจตคติที่ถูกต้องในการจัดการเรียนร่วมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้สอนผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง จึงส่งผลให้การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุมาลา ประเมษฐ์พิสิฐ (2550) ในเรื่องความพร้อมของการจัดการเรียนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านผาขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน หลังจากผ่านการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจแล้ว ครูมีศักยภาพ มีความมุ่งมั่น ที่จะสอนผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

การให้ความรู้เป็นแก่ครูเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง จากการศึกษาพบว่า การจะให้ความรู้เรื่องใดแก่ครูนั้น โรงเรียนจะต้องทราบปัญหาที่พบจากผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อน แล้วจึงนำปัญหานั้นมาตั้งเป็นประเด็นในการให้ความรู้แก่ครูเพื่อจะได้แก้ปัญหาให้ตรงจุด ซึ่งจะทราบได้จากการคัดกรองผู้เรียน ผู้ศึกษาเห็นว่าการคัดกรองเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะยังโรงเรียนคัดกรองพบผู้เรียนช้าเท่าไร ก็ยิ่งทำให้ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือช้ามากขึ้น โอกาสที่ผู้เรียนจะปรับตัวและเรียนได้ทันเพื่อนก็น้อยลงไป

ในด้านผู้เรียนหลังจากการให้ความรู้แก่ผู้เรียนแล้ว พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนมีความรู้และเจตคติที่ดีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ ต้องการช่วยเพื่อน รู้สึกสงสารเห็นใจ เห็นว่าเพื่อนทำงานไม่ทัน ก็จะช่วยอ่านหนังสือ และสะกดคำให้เพื่อน ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนทั่วไปคนหนึ่งกล่าวว่า

“เขาเป็นเพื่อนสนิทมาตั้งแต่อยู่ ป.1 และชอบแบ่งปันสิ่งของ เวลาไม่มีอะไรใช้ เพื่อนจะชอบแบ่งปัน”

แต่ก็มีผู้เรียนทั่วไปจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ยอมรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนทั่วไปคนหนึ่งได้กล่าวว่า

“บางครั้งเขาก็ดี บางครั้งก็ดื้อ บางครั้งก็ส่งงาน บางครั้งก็ไม่ส่งงาน งานไหนสั้น ๆ เขาก็จะส่ง งานไหนยาว เขาก็ไม่ค่อยทำ”

เมื่อผู้ศึกษาถามว่า “อยากช่วยเหลือเพื่อนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษต่อไปไหม”

ผู้เรียนทั่วไปตอบว่า “ไม่แน่ใจ และหากจะช่วยเหลือก็จะช่วยเหลือในเรื่องการบ้าน”

อย่างไรก็ตามผู้เรียนทั่วไปบางส่วนในโรงเรียนที่ยังมีทัศนคติทางลบต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษนี้ อาจส่งผลกระทบต่อ การได้รับความช่วยเหลือของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษจากบุคคลที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง ความพร้อมของการจัดการเรียนร่วมระหว่างผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษกับผู้เรียนทั่วไป ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ของ พวงทอง ศรีวิสัย (2544) พบปัญหา คือ ผู้เรียนทั่วไปมีเจตคติที่ไม่ดีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรจัดหาแหล่งความรู้และผู้ที่ให้ความรู้แก่ผู้เรียนทั่วไป ควรมีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนร่วม

ดังนั้นก่อนเริ่มการจัดการเรียนร่วม ควรมีการประชุมให้ความรู้แก่ผู้เรียนทั่วไป เพื่อชี้แจงให้เข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ ตลอดจนมีมาตรการในการให้รางวัล และการลงโทษผู้เรียนที่ปฏิบัติไม่ดีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วย ผู้เรียนที่เรียนห้องเดียวกันกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรได้รับการเน้นเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อผู้เรียนเรียนร่วมให้มาก จะช่วยให้ผู้เรียนทั่วไปปรับทัศนคติที่เหมาะสมต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ การพัฒนาให้เกิดระบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการช่วยเหลือในการเรียนจากผู้เรียนทั่วไป ซึ่งส่งผลต่อการเรียนที่ดีขึ้นของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ (สุภาพร ชินชัย, 2551)

เทคนิคการสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนร่วม

โรงเรียนได้มีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมช่วยสอน การบ้านและอ่านหนังสือให้ลูกฟัง รวมทั้งการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม โดยมีกิจกรรมสอนเสริมตอนเย็น และกิจกรรมห้องเรียนพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม จึงทำให้การจัดการเรียนร่วมประสบสำเร็จ

การสอนเสริมมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอนทุกสาระการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงต้องการจัดการเรียนการสอนที่

แตกต่างกัน การสอนเสริมเป็นการจัดการเรียนการสอนลักษณะหนึ่ง ซึ่งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน (ทรรศนัย โกวิทยากร, 2550, หน้า 98) นอกจากนั้น โรงเรียนอาจจัดการให้ครอบคลุมถึงการประสานงานกับหน่วยงานทางการแพทย์ จัดโปรแกรมการช่วยเหลือเบื้องต้น (Early intervention) เพื่อช่วยฟื้นฟู และเตรียมผู้เรียนในการเข้าเรียนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมยศ สุขพัฒน์ (2550) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครนายก ที่พบว่า นอกเหนือจากจะให้บริการทางการศึกษาแล้ว โรงเรียนควรจัดบริการเสริมด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจไปพร้อม ๆ กัน บริการที่เกี่ยวข้องได้แก่ บริการแนะแนว บริการการแก้ไข บริการทางด้านจิตวิทยา บริการ กายภาพบำบัด บริการกิจกรรมบำบัด บริการดนตรีบำบัด และบริการศิลปะบำบัดซึ่งหากโรงเรียนยังไม่พร้อมที่ให้บริการเสริมต่าง ๆ เหล่านี้ก็อาจแนะนำให้ผู้ปกครองพาผู้เรียนไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือนักสหวิชาชีพ เพื่อตรวจประเมินต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระที่ใช้รูปแบบการศึกษาแบบเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อใช้ศึกษาผลของการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิต ซึ่งผู้ศึกษาพบว่า การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ค่อนข้างใช้ระยะเวลานาน เพราะต้องทำงานร่วมกับคนหลายกลุ่ม การเก็บข้อมูลต้องให้ครบรอบด้านตามกรอบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิต หากไม่เก็บข้อมูลให้ครบรอบด้านแล้วเกรงว่าการศึกษาครั้งนี้อาจจะไม่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน และโรงเรียน ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ที่สำคัญต้องประสานกับทางโรงเรียนทุกครั้งหากจะกระทำการใด ๆ คนแรกที่ต้องรับทราบและเป็นผู้อนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการยอมรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนเป็นลำดับแรก

2. การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิตนั้นส่วนใหญ่นำไปใช้ในโรงเรียนกำกับของรัฐบาล ซึ่งเป็นโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ในบริบทของโรงเรียนเอกชนการนำการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิต ไปใช้ค่อนข้างที่จะยากลำบาก เนื่องจากโรงเรียนเอกชนมีข้อจำกัดหลายประการ โรงเรียนเอกชนจะไม่รับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางกายภาพที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ผู้เรียนที่บกพร่องทางการเห็น ผู้เรียนที่บกพร่องทางการได้ยิน และผู้เรียนที่บกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ เพราะจำต้องระมัดระวังภาพลักษณ์ของโรงเรียนในการรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม ประการสำคัญที่ผู้ศึกษาพบคือ โรงเรียนมีความต้องการที่

จะคัดกรองผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้วยเหตุผลทางวิชาการ เนื่องจากในปัจจุบันผู้เรียนต้องการ การทดสอบทางวิชาการ การที่โรงเรียนมีผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมนั้น จะส่งผลให้ สัมฤทธิ์ผลวิชาการของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยลดลง การคัดกรองจะเป็นหนทางที่ทำให้ไม่ต้องส่งผลการ เรียนของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษไปคิดเฉลี่ยรวมกับผู้เรียนทั่วไป การคัดกรองจะติดปัญหาที่ ผู้ปกครองซึ่งยังไม่ยอมรับข้อจำกัดของผู้เรียน การติดต่อประสานกับผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งที่ต้องระวัง เป็นอย่างมาก การใช้คำพูดและการชี้แจงเหตุผลในการขอความร่วมมือใด ๆ จากผู้ปกครอง ต้อง เป็นไปอย่างรอบคอบ มีเหตุผลและไม่กระทบกระเทือนความรู้สึกของผู้ปกครอง โดยต้องชี้แจงว่า การกระทำใด ๆ นั้นจะส่งผลให้ผู้เรียนเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนและทำให้ผู้เรียนมีความสุขใน การเรียนมากขึ้น

3. ในส่วนของนักศึกษาเองต้องมีความตั้งใจจริง ซึ่งจะเป็นผู้นำสำคัญในการที่จะทำให้ บุคลากรในโรงเรียนเห็นว่า การจัดการเรียนร่วมระหว่างผู้เรียนทั่วไป และผู้เรียนที่มีความต้องการ พิเศษนั้น มีความเป็นไปได้ และไม่ได้ยุ่งยากเกินที่โรงเรียนจะดำเนินการ การสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างครู และบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งต้องใช้ระยะ เนื่องจากต้องระมัดระวังว่าจะไม่เป็นการ ไปเพิ่มภาระงานจากงานประจำในโรงเรียนซึ่งก็มีมากอยู่แล้ว ในเรื่องการวางแผนดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ จะต้องให้สอดคล้องกับเวลา ตามปฏิทินปฏิบัติงานของทางโรงเรียนด้วย ดังนั้นควรจะมีการ วางแผนระยะยาวเพื่อกำหนดกิจกรรมและการดำเนินต่าง ๆ ตามการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้ โครงสร้างซีท

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการติดตามผลระยะยาว ภายหลังจากการใช้รูปแบบการศึกษานี้ผ่านไป 1-2 ปี เพื่อดู ว่าปัจจัยอะไรที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือมีปัจจัยอะไรที่ส่งผลให้ต้องเลิกดำเนิน กิจกรรมของโรงเรียน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved